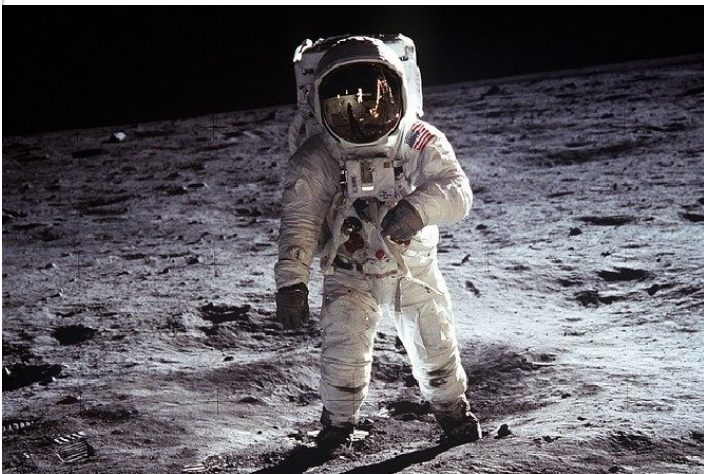

Rymdforskning

Rymdåldern startade på 1950-talet och var en del av det kalla kriget mellan USA och Sovjetunionen. Båda länderna ville få fördelar genom att kontrollera rymden. Sovjetunionen var först med att både skjuta upp en satellit (Sputnik), djur (hunden Lajka) och människor (Jurij Gagarin) i omloppsbana runt jorden. USA var först med att landa människor på månen. Totalt har 12 amerikaner satt sina fotsteg på månen. Den första 1969 och den sista 1972.

Strax utanför jordens atmosfär har det sedan 70-talet funnits rymdstationer i omloppsbana. De används för forskning och är oftast ett samarbete mellan länder. Den senaste heter ISS. Avståndet till rymdstationen är mindre än sträckan mellan Stockholm och Göteborg.

Satelliter finns det många av i omloppsbana runt jorden. De används till att spionera, förut-

säga väder, kommunicera (radio teve) och navigering (GPS) med mera.

Rymdsonder undersöker himlakroppar i solsystemet. Den senaste heter New horizons skickades till dvärgplaneten Pluto (kom fram 2015). Fyra sonder, som skickades upp på 70-talet, är nu på väg ut ur solsystemet.

Både USA och Ryssland har skickat små marslandare för att undersöka och fotografera Mars. Den mest kända är Curiosity (amerikansk) som är aktiv sedan 2012.

På jorden finns olika typer av teleskop som undersöker natthimlen. Både de vanliga optiska teleskopen som ser vitt ljus och mer avancerade teleskop, radioteleskop, som ser alla typer av elektromagnetisk strålning.

Rymdteleskop är teleskop som ligger i omloppsbana utanför jordens atmosfär. En stor fördel är att de inte påverkas av jordens väder eller elektromagnetiska störningar. Hubbleteleskopet är en trotjänare i sammanhanget. 2021 kommer arvtagaren, James Webb Space Telescope att skjutas upp.

Begrepp och svåra ord:

Satellit, rymdstation, omloppsbana, rymdsond, dvärgplaneten, optiskt teleskop, radioteleskop, rymdteleskop, marslandare